

Bruksela, 11 listopada 2019 r.
(OR. en)

13398/19

JEUN 114
EDUC 449
SPORT 100
EMPL 561
SOC 741
DIGIT 166
SUSTDEV 163
CLIMA 295
ENV 914

NOTA

Od:	Prezydencja
Do:	Komitety Stałych Przedstawicieli / Rada
Dotyczy:	Wizja pracy z młodzieżą w Europie – zmiana klimatu, młodzi ludzie i praca z młodzieżą – <i>Deбата orientacyjna</i> (<i>Obrady otwarte dla publiczności zgodnie z art. 8 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Rady</i>) <i>[na wniosek prezydencji]</i>

Po konsultacjach na forum Grupy Roboczej ds. Młodzieży prezydencja sporządziła załączony dokument, który będzie punktem wyjścia do debaty orientacyjnej mającej się odbyć na posiedzeniu Rady ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu w dniach 21–22 listopada 2019 r.

Rada ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu

Bruksela, 21 i 22 listopada 2019 r.

– Debata na temat polityki młodzieżowej –

Wizja pracy z młodzieżą w Europie – zmiana klimatu, młodzi ludzie i praca z młodzieżą

– Dokument do dyskusji sporządzony przez prezydencję –

1. Kryzys klimatyczny najbardziej naglącym globalnym wyzwaniem

W sprawozdaniu specjalnym Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu (IPCC) za 2018 r. zdecydowanie podkreślono, że wzrost globalnego ocieplenia należy ograniczyć do 1,5°C w porównaniu z poziomem sprzed epoki przemysłowej, aby uniknąć najpoważniejszych skutków zmiany klimatu. W maju 2019 r. ONZ opublikował sprawozdanie z globalnej oceny różnorodności biologicznej stwierdzające, że milion gatunków jest zagrożonych wyginięciem, także w wyniku zmiany klimatu, i że jest to dla świata ostatnie ostrzeżenie. W 2019 r. IPCC opublikował sprawozdania specjalne na temat zmiany klimatu i gruntów oraz na temat oceanów i kriosfery. Od ostatnich kilku lat zmiana klimatu istnieje w świadomości publicznej jako jeden z głównych problemów i jeden z najważniejszych priorytetów dla działań politycznych na całym świecie.

2. Zmiana klimatu jako jeden z kluczowych priorytetów dla Unii Europejskiej

Unia Europejska nieustająco naciska na przyjmowanie coraz bardziej ambitnego podejścia do łagodzenia zmiany klimatu, a zapobieganie niebezpiecznym skutkom tej zmiany jest jednym z jej kluczowych priorytetów. Unia ustanowiła cele na 2030 r. w zakresie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i zwiększenia udziału zużycia energii ze źródeł odnawialnych oraz zwiększenia efektywności energetycznej. Główne działania UE stanowią połączenie wsparcia finansowego i regulacji. Według ostatniego badania Eurobarometru młodzi ludzie uważają, że ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianie klimatu, a także kształcenie i szkolenie oraz zwalczanie ubóstwa i nierówności społecznych powinny być głównymi priorytetami działań UE w nadchodzących latach.

Co się tyczy dziedziny dotyczącej młodzieży, o zmianie klimatu wspomniano w komunikacie Komisji w sprawie nowej strategii UE na rzecz młodzieży na lata 2019–2027. Opracowując strategię, Komisja chciała, by wyposażała ona młode osoby „w umiejętności życiowe, aby radziły sobie w zmieniającym się świecie” i zwracała szczególną uwagę na osoby młode jako podmioty na poziomie lokalnym i globalnym; odnotowała również, że „młodzież jest zaangażowana w stawianie czoła globalnym wyzwaniom, w szczególności w osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju”. Choć strategia UE na rzecz młodzieży na lata 2019–2027 nie zawiera konkretnych zaleceń dotyczących roli młodzieży w związku ze zmianą klimatu, ma przyczynić się do zachęcenia młodych osób, by byli aktywnymi obywatelami, oraz do odpowiedniego wyposażania ich w tym celu. W ramach europejskich celów młodzieżowych będących częścią strategii, które powinny stanowić inspirację dla decydentów politycznych, stwierdza się, że „społeczeństwo musi walczyć ze zmianą klimatu i z rosnącymi zagrożeniami dla środowiska”.

3. *Młodzi ludzie działają jako pierwsi*

Warto zauważyć, że podobnie jak w przypadku wielu innych zmian społecznych, to młodzi ludzie zaczęli pierwsi głośno mówić o problemie zmiany klimatu.

Młodzieżowa kampania strajków klimatycznych pod hasłem „Piątki dla przyszłości” rozpoczęła się w 2018 r., wiele miesięcy przed publikacją specjalnego sprawozdania IPCC w październiku 2018 r. Prowadzone przez młodzież strajki klimatyczne upowszechniły się na całym świecie i zaczęły przyciągać uwagę mediów. Mimo przewidywań, że demonstracje będą stopniowo wygasać, coraz więcej młodych ludzi wychodziło na ulice. Strajki klimatyczne we wrześniu 2019 r. zgromadziły od 6 do 8 milionów demonstrantów w 4500 miejsc w 150 krajach na całym świecie. Ponadto świadomość społeczna i debata polityczna na temat zmiany klimatu nabrały bezprecedensowego wymiaru, szczególnie w UE.

Działania w zakresie zmiany klimatu podejmowane przez młodzież są doskonałym przykładem tego, w jaki sposób młodzi ludzie przyczyniają się do postępów w realizacji programów politycznych i wpływają na poszerzenie zakresu pracy z młodzieżą. Wylaniający się w wyniku tego obraz rodzi wiele nowych pytań i kwestii.

4. *Przesłanie płynące z aktywizmu młodych ludzi w dziedzinie klimatu*

Aktywizm młodych ludzi w dziedzinie klimatu jest zjawiskiem, które z pewnością zasługuje na refleksję, również z punktu widzenia pracy z młodzieżą. Pierwszą sprawą, którą należy omówić, jest to, jaki rodzaj obowiązku lub przesłania jest sygnalizowany społeczeństwu i decydentom poprzez fakt, że młodzi ludzie – w ogromnej liczbie i ze spektakularną energią – wytrwale domagają się bardziej rygorystycznych polityk w dziedzinie klimatu. W wielu krajach ich głos został wysłuchany i politycy i decydenci wyrazili uznanie dla młodych ludzi, uznali zasadność ich postulatów i obiecali, że będą promować walkę ze zmianą klimatu – nawet jeśli w ujęciu ogólnym społeczeństwo i politycy są w dalszym ciągu podzieleni w tej kwestii. Zachęty polityczne mogą nie być wystarczające: choć społeczeństwo potrafi docenić i zrozumieć obawy młodych ludzi, to jeśli oznacza to wyrzeczenia w życiu osobistym lub w zarządzaniu firmą, niekoniecznie podejmuje się jakieś działania. Kwestia ta wiąże się być może z najważniejszym zadaniem pracy z młodzieżą: motywowaniem młodych ludzi do bycia aktywnymi obywatelami i wspierania ich wiary w sens uczestnictwa. Młodzi strajkujący inwestują wiele energii w swoje działania i pokładają w nich wielkie nadzieje; jeśli starania te do niczego nie doprowadzą, może to spowodować poważne konsekwencje dla wiary młodych ludzi w moc aktywności obywatelskiej.

5. *W kierunku odnowy metodologicznej i edukacyjnej*

Praca z młodzieżą, przy uwzględnieniu doświadczeń zdobytych w związku ze zmianą klimatu i aktywizmem politycznym młodych ludzi, powinna reagować na obawy młodych ludzi związane z klimatem, jednocześnie zwracając uwagę na różnice w ich opiniach. Ponieważ praca z młodzieżą umożliwia docieranie do różnych grup młodzieży, mogłaby zachęcać ich do zainteresowania się kwestią zmiany klimatu i postawami proekologicznymi. Osoby pracujące z młodzieżą powinny potrafić rozmawiać o zmianie klimatu i być świadome skutków tej zmiany dla życia ludzi i dla środowiska. Chodzi nie tylko o wspieranie tych młodych ludzi, którzy są już aktywni, ale również o promowanie krytycznego myślenia i kreatywności, a także praw człowieka, wartości demokratycznych i aktywnej postawy obywatelskiej, oraz o przededefiniowanie, a być może odkrycie na nowo, istniejących praktyk w pracy z młodzieżą.

Istnieje już wiele metod pracy z młodzieżą wykorzystywanych w edukacji przyrodniczej i ekologicznej oraz wiele organizacji pozarządowych specjalizujących się w tych dziedzinach. Edukacja oparta na przygodzie i aktywności na świeżym powietrzu od dawna dobrze wpasowuje się w pracę z młodzieżą. Istnieją ośrodki pracy z młodzieżą, które skupiają się na edukacji ekologicznej. W dzisiejszej sytuacji, gdy młodzi ludzie coraz częściej poruszają ten temat z osobami pracującymi z młodzieżą, przydatne byłoby gromadzenie wiedzy na temat stosownych praktyk, którą już dysponujemy, i zajęcie się – z pomocą młodych ludzi – rozwijaniem nowych rodzajów działań i metod pracy.

Kolejną kwestią jest to, w jaki sposób zorganizować kształcenie i szkolenie osób pracujących z młodzieżą, by pomóc im sprostać oczekiwaniom młodych ludzi. Ta nowa sytuacja stwarza możliwości w zakresie odnowy edukacyjnej. Transformacja w kierunku świata o bardziej zrównoważonym charakterze powiedzie się tylko wtedy, gdy nie będziemy tracić nadziei, że uda się nam znaleźć alternatywne rozwiązania. Aktywne wykorzystywanie mediów cyfrowych (media społecznościowe, sztuka, wideo) przez młodych ludzi umożliwia kreowanie alternatywnych wyobrażeń w zakresie klimatu, zwiększenia wiedzy na temat zmiany klimatu i proponowania sposobów przeciwdziałania temu zjawisku.

6. *Uczenie się w oparciu o nowe formy aktywności obywatelskiej młodych ludzi*

Szkolne strajki klimatyczne świadczą o pojawianiu się nowych form sprawczości młodzieży. Ruch ten nie jest organizacją młodzieżową, nie jest młodzieżową partią polityczną, nie jest organizowany za pośrednictwem pracy z młodzieżą, nie jest inspirowany przez wąski krąg osób i nie jest jednorazowym wydarzeniem młodzieżowym. Szkolne strajki pokazują, że jeśli młodzi ludzie są wystarczająco zmotywowani, potrafią znaleźć sposoby na wyrażenie swoich opinii. Dla osób zaangażowanych w pracę z młodzieżą przydatna mogłaby się okazać refleksja nad ich działaniami i stosowanymi przez nie metodami w świetle prowadzonych przez młodych ludzi działań na rzecz klimatu, a także refleksja nad rodzajami środków, jakich potrzebujemy, by uzupełnić mieszczące się w ramach młodzieżowych struktur przedstawicielskich modele uczestnictwa, tak by pasowały one do pojawiających się form aktywności obywatelskiej młodych ludzi.

7. *Zmiana klimatu w pracy z młodzieżą jako wyzwanie międzysektorowe*

Zmiana klimatu jest szerokim zagadnieniem społecznym, obejmującym sektor publiczny, prywatny, a także społeczeństwo obywatelskie. Polityka młodzieżowa o międzysektorowym charakterze już od bardzo dawna znajduje się w programie działań związanych z młodzieżą i jej znaczenie podkreśla się również w strategii UE na rzecz młodzieży na lata 2019–2027. Międzysektorowa współpraca dotycząca zmiany klimatu musi odbywać się co najmniej na trzech poziomach: europejskim, krajowym i lokalnym. W UE młodzieżowe działania na rzecz klimatu można powiązać z działaniami podejmowanymi w każdym sektorze zajmującym się przeciwdziałaniem zmianie klimatu. Na szczeblu rządowym wszelkie, dotyczące zmiany klimatu działania w zakresie polityki młodzieżowej powinny być powiązane z odnośnymi ogólnymi planami działania. W związku z tym że współpraca międzysektorowa wydaje się dawać najlepsze wyniki na szczeblu lokalnym, wskazane mogłoby być opracowanie działań dotyczących zmiany klimatu łączących młodych ludzi, pracę z młodzieżą i inne odpowiednie sektory (takie jak szkoły), organizacje ekologiczne, młodzieżowe i zainteresowane przedsiębiorstwa prywatne. W ramach prowadzonej na szczeblu lokalnym pracy z młodzieżą służby ds. młodzieży mają możliwość funkcjonować jako mediatorzy między młodymi ludźmi, ich działaniami i decydentami. Młodzi ludzie często wyrażają swoje obawy poza ustalonymi strukturami demokracji przedstawicielskiej: poprzez media społecznościowe, społeczności cyfrowe, ekspresję artystyczną, muzykę lub działalność zbiorową (taką jak strajki szkolne); takie rodzaje działań mogą również wymagać dalszego wsparcia mediacyjnego.

8. *Pytania do dyskusji*

W związku z powyższym ministrowie proszeni są o zastanowienie nad jednym lub kilkoma z trzech poniższych pytań (czas na wypowiedź: maksymalnie 3 minuty).

- 1) *W jaki sposób możemy wzmocnić zdolności pracy z młodzieżą w zakresie reagowania na pojawiające się przed młodymi ludźmi wyzwania w kontekście zmiany klimatu?***
- 2) *W jaki sposób praca z młodzieżą może wspierać młodych ludzi w ich aktywizmie klimatycznym i w budowaniu zrównoważonej przyszłości?***
- 3) *Zmiana klimatu stanowi wyzwanie międzysektorowe. W jaki sposób sektor młodzieżowy może odgrywać rolę partnera w ramach współpracy międzysektorowej?***